

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. _____

din _____ 2026

Chișinău

Pentru aplicarea măsurilor în contextul stării de urgență

În temeiul art. 29, 31 și 32 din Legea nr. 248/2025 privind managementul situațiilor de criză (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, nr. 437-440, art. 600) și al art. 2 din Hotărârea Parlamentului nr. 38/2026 privind declararea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2026, nr. 137, art.109), precum și în scopul asigurării securității aprovizionării cu resurse energetice, al menținerii funcționării sistemului electroenergetic național și protejării consumatorilor, în contextul stării de urgență declarate, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Ministerul Energiei se desemnează în calitate de autoritate responsabilă pentru managementul răspunsului la criză în sectorul energetic. Coordonarea strategică va fi realizată, în conformitate cu prevederile Legii nr. 248/2025 privind managementul situațiilor de criză, de către Centrul Național de Management al Crizelor, care va asigura monitorizarea implementării măsurilor și integrarea informațiilor la nivel național.

2. Ministerul Energiei va prezenta zilnic rapoarte de monitorizare privind situația din sectorul energetic, conform formatului stabilit de minister. În acest scop, autoritățile/instituțiile publice și agenții economici vor prezenta, în termenele indicate, datele solicitate de Ministerul Energiei, fie prin informare prealabilă, fie la solicitarea acestuia.

3. Pe durata stării de urgență, în vederea consolidării securității aprovizionării cu resurse energetice a Republicii Moldova, a creșterii flexibilității operaționale a sistemului electroenergetic național, a gestionării deficitului de energie electrică estimat și a prevenirii deconectărilor necontrolate, vor fi întreprinse următoarele măsuri:

- 3.1. se stabilește prioritatea alimentării cu energie electrică pentru:
 - 3.1.1. instituțiile medico-sanitare;
 - 3.1.2. infrastructura critică;
 - 3.1.3. serviciile de urgență;
 - 3.1.4. consumatorii de importanță vitală;

3.2. operatorul sistemului de transport al energiei electrice ÎS „Moldelectrica” va seta la zero valorile capacității interconexiunilor transfrontaliere la alocările pentru ziua următoare și intrazilnice în direcția export, pe toate granițele, în intervalul orelor 17.00-21.00 (ora CET);

3.3. producătorii sau furnizorii de energie electrică de pe piața internă care nu au semnat contracte de vânzare-cumpărare a energiei electrice pe piața internă vor tranzacționa energia electrică pe piața pentru ziua următoare și pe piața intrazilnică din Republica Moldova;

3.4. producătorii sau furnizorii de energie electrică de pe piața internă care nu au semnat contracte de vânzare-cumpărare a energiei electrice pe piața internă și care nu îndeplinesc cerința prevăzută la subpct. 3.3 nu vor fi remunerați pentru dezechilibre pozitive;

3.5. în vederea sensibilizării opiniei publice privind necesitatea și importanța consumului rațional de resurse energetice, furnizorii de servicii media, deținători de licențe de emisie vor asigura difuzarea în orele de maximă audiență a materialelor cu conținut informativ privind măsurile de eficientizare a consumului de resurse energetice, precum „Economisiți energia electrică în orele de vârf: în intervalele orelor 06.00-09.00 și 17.00-23.00 (EET) pentru a plăti mai puțin și a evita riscul unor deconectări” sau „Consumați eficient energia electrică și combustibili”;

3.6. în vederea evitării riscurilor de deconectare a energiei electrice, dar și a reducerii costurilor semnificative cauzate de consumul energiei electrice de avarie, începând cu 25 martie 2026 vor fi întreprinse măsuri de reducere a consumului, conform anexei;

3.7. în scopul restabilirii funcționalității liniei electrice aeriene 400 kV Vulcănești – Isaccea, se admite aplicarea de către ÎS „Moldelectrica” a procedurii de achiziții prin negocieri directe, fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare, în conformitate cu prevederile art. 40 alin. (1) din Legea nr. 74/2020 privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale;

3.8. în vederea majorării capacităților interne de generare/stocare, se permite deținătorilor avizelor de racordare valabile pentru racordarea instalațiilor de generare pentru echilibrarea sistemului electroenergetic și sistemelor de stocare a energiei, prin derogare de la prevederile legislației în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului, amplasarea temporară a instalațiilor respective fără obținerea prealabilă a actelor permise în domeniul construcțiilor (certificat de urbanism, autorizație de construire).

Pentru amplasarea permanentă a instalațiilor respective, potrivit art. 148 alin. (12) din Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, lucrările se autorizează imediat, cu respectarea normativelor în construcție și regulilor de securitate, cu condiția ca documentația de proiect să fie definitivată pe parcursul executării lucrărilor respective;

3.9. în baza dispoziției operatorului sistemului de transport, în scopul diminuării deficitului de energie electrică în sistemul electroenergetic național și al majorării capacității de generare a energiei electrice la centralele electrice:

3.9.1. centralele electrice de termoficare urbană vor asigura, în limitele posibilităților tehnice, majorarea producerii energiei electrice în regim de condensare până la nivelul maxim disponibil, cu respectarea siguranței în funcționare a instalațiilor;

3.9.2. prin derogare de la prevederile art. 9 alin. (2) lit. f), g), m), alin. (4) lit. a), e), art. 21 alin. (2) lit. b), art. 38 alin. (1) și (2) din Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, ale art. 130 alin. (1) din Legea nr. 164/2025 cu privire la energia electrică, ale Hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 396/2019 cu privire la aprobarea Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate de producere a energiei electrice de către centralele de termoficare urbane și tarifelor pentru producerea, distribuția și furnizarea energiei termice, precum și ale pct. 40 și 44 din Hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 759/2025 privind aprobarea Regulamentului cu privire la indicatorii de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice, pe perioada stării de urgență, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică:

3.9.2.1. nu aplică sancțiuni și penalități titularilor de licență în cazul în care aceștia majorează, contrar graficelor de temperatură aprobate, valorile de calcul prestabilite pentru fiecare sistem de alimentare centralizată cu energie termică;

3.9.2.2. recunoaște integral, la stabilirea prețurilor reglementate pentru producerea energiei electrice, cheltuielile aferente majorării capacității de generare a energiei electrice în regim de condensare, inclusiv costurile aferente producerii energiei termice nevalorificate comercial și evacuate la mediul ambiant din considerente tehnologice;

3.9.2.3. prin derogare de la prevederile art. 255 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 255/2003 și art. 22 alin. (l) lit. g), q), t), art. 24, art. 60, art. 63 alin. (1) lit. a) din Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004, pe perioada stării de urgență, în vederea protejării interesului economic general, precum și pentru a asigura continuitatea furnizării serviciului public de alimentare cu energie electrică, termică și gaze naturale – servicii de importanță socială majoră:

3.9.2.3.1. pe perioada stării de urgență, se suspendă procedurile de executare silită a documentelor executorii, în cadrul cărora furnizorii, distribuitorii, transportatorii de energie electrică, termică și gaze naturale au calitatea de debitor;

3.9.2.3.2. pe perioada stării de urgență, se suspendă calcularea dobânzilor și penalităților în procedurile de executare silită în cadrul cărora furnizorii, distribuitorii, transportatorii de energie electrică, termică și gaze naturale au calitatea de debitor;

3.10. autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi, de nivelul al doilea sau de nivel special, instituțiile publice de toate nivelurile, precum și agenții economici care dispun de surse de energie electrică de rezervă vor asigura menținerea funcționalității tehnice a acestora și a stocurilor de combustibili

necesari, pentru conectarea neîntârziată la rețeaua electrică, în caz de necesitate, cu prioritate pentru instituțiile medico-sanitare, infrastructura critică și serviciile de urgență;

3.11. operatorul de sistem de energie electrică, ÎS „Moldelectrica”, în colaborare cu S.A. „Transelectrica”, va asigura urgentarea și prioritizarea proiectului privind construcția liniei electrice aeriene de 110 kV care conectează stația Giurgiulești 110/10 kV și stația electrică 110/20 kV S.P.A. Dunărea;

3.12. la necesitate, în cazul în care consumul intern de energie electrică nu va fi acoperit, pentru combaterea penuriei de producție, ÎS „Moldelectrica” va solicita ajutor de urgență de la operatorii de sistem vecini conform acordurilor bilaterale (acorduri operaționale și acorduri de ajutor reciproc semnate cu operatorii sistemelor de transport adiacenți);

3.13. în cazul în care, după aplicarea tuturor măsurilor disponibile, deficitul de energie electrică va persista, ÎS „Moldelectrica”, în comun cu operatorii sistemelor de distribuție, va recurge la aplicarea Normativului de deconectări manuale ale consumatorilor finali;

3.14. Serviciul Vamal va permite exportul/reexportul produselor petroliere principale de tip standard din Portul Internațional Liber „Giurgiulești” (PILG) doar în cazul în care cantitățile depozitate depășesc plafonul de 5 000 de tone pentru benzină și 25 000 de tone pentru motorină;

3.15. prin derogare de la subpt. 3.14, Serviciul Vamal va permite reexportul produselor petroliere principale de tip standard din PILG, în vederea asigurării serviciilor de buncheraj pentru navele care transportă produse petroliere și au ca destinație de descărcare PILG;

3.16. operatorul general al PILG va prezenta zilnic Serviciului Vamal informațiile cu privire la stocurile de produse petroliere de tip standard depozitate în PILG;

3.17. produsele petroliere principale de tip standard plasate în regim de punere în liberă circulație (import), depozitare temporară și antrepozit vamal nu vor putea fi ulterior plasate în regim de export/reexport;

3.18. Serviciul Vamal va vămuie în regim prioritar produsele petroliere plasate în regim de punere în liberă circulație (import) prin instituirea unor coridoare dedicate de vămuire, menite să asigure fluidizarea fluxurilor comerciale și reducerea timpilor de procesare;

3.19. la comercializarea cu amănuntul a motorinei prin intermediul stațiilor de alimentare, comercializarea în recipiente de consum este permisă numai în cantitate de cel mult 20 de litri, cu respectarea cerințelor de securitate prevăzute de Regulamentul de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1117/2002;

3.20. Agenția Rezerve Materiale va completa rezervele de stat de produse petroliere principale până la nivelul maxim prevăzut de Nomenclatorul bunurilor materiale din rezervele de stat, în limita disponibilității capacităților de stocare;

3.21. Ministerul Sănătății, în coordonare cu autoritățile administrației publice locale și instituțiile medico-sanitare publice și private, va asigura:

3.21.1. funcționarea neîntreruptă a instituțiilor medico-sanitare, în special a serviciilor de urgență, terapie intensivă, blocurilor operatorii și altor servicii critice;

3.21.2. verificarea, menținerea în stare de funcționare și, după caz, suplimentarea surselor autonome de energie electrică (generatoare), precum și a stocurilor de combustibil necesare;

3.21.3. stabilirea priorității absolute la reconectarea și alimentarea cu energie electrică a instituțiilor medico-sanitare în cazul aplicării măsurilor de limitare sau deconectare;

3.21.4. monitorizarea zilnică a capacității operaționale a instituțiilor medico-sanitare și raportarea către Centrul Național de Management al Crizelor;

3.22. operatorii de comunicații electronice, pe durata stării de urgență, sunt obligați:

3.22.1. să asigure continuitatea serviciilor și funcționarea infrastructurii critice de comunicații, inclusiv prin utilizarea surselor de alimentare de rezervă și menținerea stocurilor necesare;

3.22.2. să transmită, la solicitarea Centrului Național de Management al Crizelor sau a Ministerului Energiei, în regim prioritar și gratuit, mesajele de informare publică privind măsurile aplicate;

3.22.3. să asigure prioritatea traficului de comunicații pentru autoritățile publice, instituțiile implicate în managementul crizei și serviciile de urgență;

3.22.4. să coopereze cu autoritățile competente și să furnizeze informațiile necesare privind funcționarea rețelelor și eventualele disfuncționalități.

4. Ministerul Energiei, în cooperare cu Centrul Național de Management al Crizelor și cu Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, va asigura informarea periodică a populației privind evoluția situației și măsurile aplicate.

5. Pe durata stării de urgență, măsurile prevăzute pot fi aplicate prin derogare de la actele normative în vigoare, în limitele necesare gestionării crizei, în coordonare cu Ministerul Energiei și Centrul Național de Management al Crizelor.

Măsurile aplicate vor fi proporționale cu gravitatea situației, vor avea ca prioritate protejarea vieții, sănătății populației și asigurarea funcțiilor vitale ale statului și vor fi obligatorii pentru autoritățile publice, instituțiile publice, operatorii economici și alte entități vizate.

6. Controlul asupra implementării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Energiei și a Centrului Național de Management al Crizelor.

7. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se aduce de îndată la cunoștința populației prin mijloacele de informare în masă.

Prim-ministru

ALEXANDRU MUNTEANU

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,
ministrul dezvoltării
economice și digitalizării

Eugeniu OSMOCHESCU

Ministrul energiei

Dorin Junghietu

Ministrul afacerilor interne

Daniella Misail-Nichitin

Ministrul finanțelor

Andrian Gavriliță

Ministrul sănătății

Emil Ceban

Ministrul justiției

Vladislav Cojuhari

1. Administratorii clădirilor publice și ai unităților comerciale vor asigura, inclusiv prin afișarea instrucțiunilor și materialelor informative:

1.1. reducerea iluminatului interior al clădirilor cu cel puțin 30%, acolo unde este posibil, și deconectarea acestuia de îndată ce încăperile sunt neocupate;

1.2. deconectarea havuzurilor, vitrinelor, a iluminatului decorativ, arhitectural și publicitar (interior și exterior), cu excepția iluminatului firmei (în sensul Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate) în timpul orelor de program;

1.3. limitarea funcționării scărilor rulante/escalatoarelor în intervalele orelor 06:00-09:00 și 17:00-23:00.

2. Întreprinderile cu proces de producere energofag (cuptoare electrice, aparate de sudură cu arc electric, instalații de topire electrică etc.) vor organiza programul de lucru astfel încât procesele în care se utilizează cea mai mare parte a energiei electrice să fie executate în afara intervalelor 06:00-09:00 și 17:00-23:00.

3. Administratorii întreprinderilor de alimentare cu apă și canalizare vor regla regimul de funcționare a pompelor bazinelor de acumulare astfel încât să fie redus la minimum consumul de energie electrică între orele 06:00-09:00 și 17:00-23:00 și să fie utilizat la maximum potențialul bazinelor de acumulare.

4. Autoritățile publice centrale și locale vor evalua posibilitățile și vor lua măsurile necesare pentru reducerea consumului de energie electrică, în special în orele de vârf (06:00 - 09:00 și 17:00 - 23:00), dar fără a afecta siguranța și sănătatea cetățenilor sau funcționarea serviciilor esențiale, în special funcționarea instituțiilor medico-sanitare și a serviciilor medicale de urgență.

Se interzice deconectarea de la energia electrică a instituțiilor medico-sanitare, cu excepția situațiilor de avarie majoră, caz în care acestea vor fi reconectate cu prioritate absolută.

5. Administratorii blocurilor locative și ai altor clădiri cu ascensoare vor plasa, la locul de chemare a acestora la parter, anunțul: „În contextul riscului întreruperilor energiei electrice în orele consumului de vârf, nu se recomandă folosirea liftului în intervalele orelor 0:00-09:00 și 17:00-23:00, pentru evitarea blocării în mers a acestuia”.

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul Hotărârii Guvernului privind aplicarea măsurilor în contextul stării de urgență

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul Hotărârii Guvernului privind aplicarea măsurilor în contextul stării de urgență a fost elaborat de Ministerul Energiei, în cooperare cu Centrul Național de Management al Crizelor.

Elaborarea proiectului are la bază evaluările operative ale autorităților competente și analiza indicatorilor de risc la nivel național.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Proiectul este elaborat în temeiul:

- art. 29, art. 31 și art. 32 din Legea nr. 248/2025 privind managementul situațiilor de criză;

- art. 2 din Hotărârea Parlamentului nr. 38/2026 privind declararea stării de urgență, care instituie cadrul juridic general pentru aplicarea măsurilor excepționale.

În conformitate cu aceste prevederi, Guvernul este abilitat să adopte acte normative executorii și obligatorii, inclusiv prin derogare de la cadrul normativ existent, în măsura strict necesară gestionării situației de criză.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Situația actuală este caracterizată prin apariția unei crize energetice majore, cu impact sistemic asupra funcționării economiei naționale, securității statului și bunăstării populației, determinată de afectarea infrastructurii energetice regionale și de evoluțiile nefavorabile de pe piețele energetice internaționale.

În contextul atacurilor militare asupra infrastructurii energetice din zona de sud a Ucrainei din data 23 martie 2026 a fost afectată linia electrică aeriană (LEA) 400 kV Vulcănești – Isaccea, segment aflat pe teritoriul Ucrainei, astfel se constată existența unui risc major și iminent pentru securitatea aprovizionării cu energie electrică.

În acest context, conform informației comunicate de operatorul sistemului de transport a energiei electrice (OST) ÎS „Moldelectrica”, la data de 23 martie 2026, ora 19:15 a fost declanșată linia electrică 400 kV Vulcănești – Isaccea, iar procedurile de Reanclanșarea Automată a Rezervei (RAR) - repunere în funcție, inclusiv repetate nu au reușit, ceea ce a indicat despre existența unui scurtcircuit între conductoarele liniei electrice.

În aceste condiții, sistemul electroenergetic național funcționează în regim de avarie, fiind caracterizat prin:

- reducerea flexibilității operaționale;
- limitarea capacităților de echilibrare a sistemului;
- suprasolicitarea rețelelor existente;
- creșterea riscului de instabilitate (dezechilibre frecvență-tensiune).

Prin urmare, fluxurile de energie electrică în direcția România – Republica Moldova au ajuns la 0 MW, astfel încât acoperirea consumului s-a realizat prin fluxuri/importuri din sistemul electroenergetic al Ucrainei, conform figurii 1.

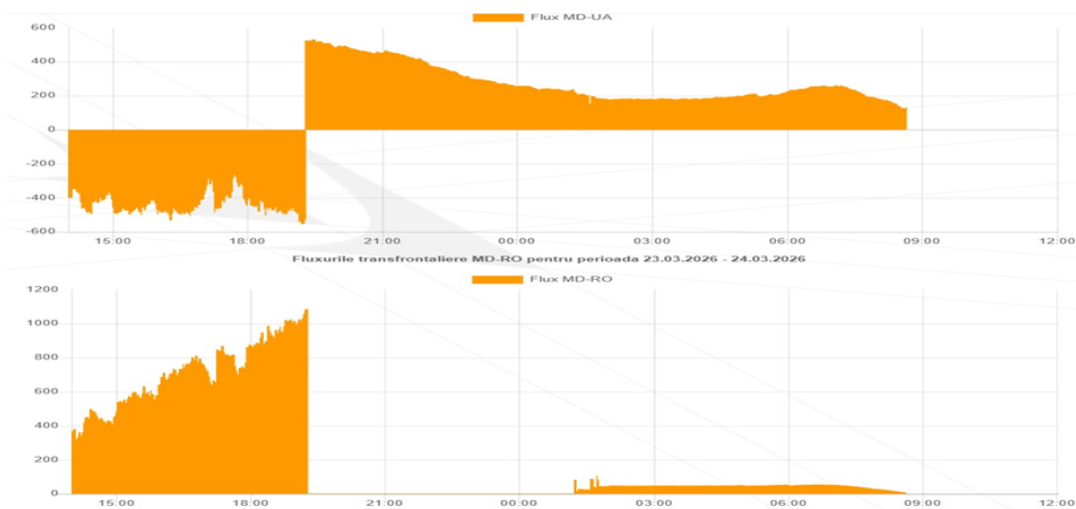

Figura 1. Evoluția fluxurilor de energie electrică urmare a declanșării LEA 400 kV Vulcănești-Chișinău la data de **23 martie 2026, ora 19:15**

Urmare a inspectării vizuale a traseului liniei electrice aeriene, de comun cu operatorii sistemelor de transport de energie electrică din România și Ucraina, ÎS „Moldelectrica” a comunicat că, pe teritoriul Republicii Moldova și României nu au fost identificate neconformități, iar pe teritoriul Ucrainei au fost depistate defecțiuni tehnice la elementele de susținere a conductoarelor electrice și a lanțurilor izolatoare. Remedierea acestora necesită intervenții tehnice specializate și coordonare între operatorii de sistem implicați, nefiind comunicat un timp estimat de înlăturare a defecțiunii.

Întru menținerea aprovizionării cu energie electrică, în perioada imediat următoare, au fost întreprinse măsuri privind reconectarea liniei electrice aeriene 330 kV Bălți-Dnestrovsc, aflată în proces de mentenanță planificată. Totodată, de urgență au fost puse în funcțiune/operare cele 4 linii electrice aeriene 110 kV de interconexiune cu România în regim insularizat, măsuri prevăzute atât de procedurile interne ale ÎS „Moldelectrica” cât și de Planul de Contingență în sectorul electroenergetic, prezentat de Ministerul Energiei în contextul stării de alertă instituite în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 81/2026.

De menționat faptul că LEA 400 kV Vulcănești – Isaccea reprezintă principalul element de infrastructură prin intermediul căruia se realizează importurile de energie electrică din sistemul ENTSO-E, în special din România, asigurând o pondere semnificativă (60-70%) din consumul de energie electrică al malului drept al Republicii Moldova, astfel că funcționarea stabilă a acestei interconexiuni este critică pentru întreg sistemul electroenergetic.

Indisponibilitatea LEA 400 kV Vulcănești - Isaccea generează un impact imediat și sever asupra echilibrului producție - consum, conducând la apariția unui deficit care poate fi compensat parțial prin aplicarea unor măsuri cum ar fi activarea surselor interne disponibile și importul prin alte interconexiuni existente. În aceste condiții, capacitatea de import se reduce semnificativ, fiind limitată la liniile de 110 kV activate în regim insular, care pot asigura doar o cantitate de aproximativ 100 MW, insuficientă pentru acoperirea necesarului național.

Procesul de restabilire a liniei electrice aeriene este caracterizat de un grad ridicat de incertitudine, având în vedere că traseul acesteia traversează teritoriul Ucrainei, iar intervențiile depind de cooperarea operatorilor, precum și de condițiile din teren.

În vederea gestionării acestei crize, se impune aplicarea unui set complex de măsuri, care să includă atât intervenții imediate, cât și acțiuni coordonate pe termen scurt și mediu.

În condițiile indisponibilității LEA 400 kV Vulcănești – Isaccea, ÎS „Moldelectrica”, în calitate de operator al sistemului de transport, dispune de un **set limitat**, de măsuri tehnice pentru menținerea funcționării sistemului electroenergetic în regim de avarie.

Totodată, în contextul actual al pieței regionale de produse petroliere, se conturează o serie de factori externi și interdependențe comerciale care amplifică riscurile la adresa securității aprovizionării Republicii Moldova cu produse petroliere.

Suplimentar, de menționat că, escaladarea tensiunilor geopolitice din zona Golfului Persic și suspendarea tranzitului navelor petroliere prin Strâmtoarea Hormuz au perturbat una dintre cele mai importante rute maritime ale lumii, influențând imediat dinamica prețurilor internaționale și generând presiuni crescute asupra fluxurilor logistice globale. Evoluțiile de pe piețele financiare, reflectate în creșteri bruște ale cotațiilor Brent, amplifică volatilitatea și transmit rapid riscuri în lanț către statele dependente de importuri.

Evoluțiile respective se suprapun peste o vulnerabilitate structurală a Republicii Moldova, determinată de dependența aproape totală de două piețe regionale – România și Bulgaria. În același timp, analiza stocurilor interne evidențiază o capacitate limitată de absorbție a șocurilor externe, întrucât rezervele disponibile asigură un număr relativ redus de zile de consum. Această realitate reduce marja de manevră a autorităților și sporește riscul ca, în absența unor măsuri adecvate, disponibilitățile pentru consumul intern să fie insuficiente într-o perioadă marcată de volatilitate accentuată.

În sectorul gazelor naturale, deși nu se constată la această etapă un deficit fizic iminent, persistă riscuri importante legate de costul de achiziție, volatilitatea pieței regionale și disponibilitatea volumelor în condiții comerciale avantajoase.

Orice perturbare majoră a pieței europene sau globale se reflectă indirect asupra Republicii Moldova, inclusiv prin creșterea costurilor și diminuarea predictibilității aprovizionării. În același timp, situația regiunii transnistrene rămâne un factor suplimentar de vulnerabilitate, întrucât orice dificultate de aprovizionare în această zonă poate produce efecte economice, sociale și de securitate cu impact mai larg.

În aceste condiții, se impune menținerea și, după caz, consolidarea măsurilor excepționale de protejare a pieței interne, a stocurilor disponibile și a continuității aprovizionării. Situația actuală confirmă necesitatea unui răspuns ferm și coordonat, capabil să reducă riscurile imediate și să prevină transformarea unei crize externe într-o perturbare internă majoră a sectorului energetic.

Având în vedere caracterul critic al situației, amploarea impactului și riscurile asociate, se concluzionează că indisponibilitatea LEA 400 kV Vulcănești – Isaccea, precum și evoluția situației privind aprovizionarea cu produse petroliere, acestea constituie o situație de criză energetică majoră cu impact sever, care depășește capacitatea de gestionare prin mecanisme operaționale obișnuite și se încadrează în categoria unei

crize energetice majore, cu implicații directe asupra securității naționale.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Obiectivele principale stabilite de autorii proiectului sunt următoarele:

Proiectul hotărârii Guvernului stabilește cadrul normativ și operațional necesar pentru aplicarea măsurilor în contextul stării de urgență în sectorul energetic, în vederea asigurării securității aprovizionării cu resurse energetice și menținerii funcționării sistemului electroenergetic național.

În acest sens, proiectul desemnează Ministerul Energiei în calitate de autoritate responsabilă pentru managementul răspunsului la criză, cu atribuții de coordonare, monitorizare și raportare a situației din sectorul energetic, în cooperare cu Centrul Național de Management al Crizelor.

Proiectul instituie un mecanism de colectare și raportare zilnică a datelor relevante din partea autorităților publice și a operatorilor economici, în vederea asigurării unei reacții operative și fundamentate la evoluțiile situației.

Totodată, sunt stabilite măsuri concrete și obligatorii pentru autoritățile publice, operatorii economici și alte entități vizate, orientate spre:

- asigurarea prioritizării consumului de energie electrică pentru categoriile esențiale;
- reducerea și optimizarea consumului de energie;
- maximizarea utilizării capacităților interne de producere;
- menținerea echilibrului sistemului electroenergetic;
- protejarea pieței interne a produselor petroliere.

Un element nou al proiectului îl constituie instituirea unor mecanisme de intervenție directă asupra funcționării pieței energetice, inclusiv prin limitarea exporturilor, stabilirea unor obligații pentru participanții la piață și aplicarea unor măsuri de disciplinare economică.

De asemenea, proiectul prevede posibilitatea aplicării unor derogări de la cadrul normativ în vigoare, inclusiv în domeniul achizițiilor publice, urbanismului și reglementărilor sectoriale, în vederea asigurării unei intervenții rapide și eficiente.

Proiectul introduce măsuri specifice pentru gestionarea situației în sectorul produselor petroliere, inclusiv mecanisme de control al fluxurilor și de monitorizare a stocurilor, precum și măsuri de completare a rezervelor de stat.

Totodată, sunt stabilite obligații pentru operatorii de infrastructură critică, inclusiv în domeniul sănătății și comunicațiilor electronice, în vederea asigurării continuității serviciilor esențiale.

Măsurile prevăzute au caracter temporar, sunt proporționale cu gravitatea situației și sunt aplicabile pe durata stării de urgență, fiind orientate spre protejarea interesului public și asigurarea securității energetice a Republicii Moldova.

Obiectivele principale stabilite sunt următoarele:

- **asigurarea securității aprovizionării cu resurse energetice** și menținerea funcționării stabile a sistemului electroenergetic național în condiții de criză;
- **prevenirea apariției unor dezechilibre majore în sistemul energetic** și evitarea deconectărilor necontrolate ale consumatorilor;

- **protejarea consumatorilor de importanță**, a instituțiilor medico-sanitare și a infrastructurii critice, prin prioritizarea alimentării cu energie electrică;
- **utilizarea eficientă și rațională a resurselor energetice disponibile**, inclusiv prin măsuri de reducere și optimizare a consumului;
- **creșterea capacității interne de producere și utilizare a energiei**, inclusiv prin valorificarea surselor alternative și de rezervă;
- **asigurarea unui cadru operațional flexibil**, care să permită intervenția rapidă a autorităților, inclusiv prin aplicarea unor măsuri derogatorii de la cadrul normativ în vigoare;
- **protejarea pieței interne a produselor petroliere** și menținerea nivelului adecvat al stocurilor disponibile;
- **asigurarea continuității funcționării serviciilor esențiale** și a infrastructurii critice;
- **consolidarea mecanismelor de coordonare, monitorizare și reacție** la nivel instituțional în gestionarea situației de criză.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea alternativă analizată a constat în gestionarea situației de criză în baza mecanismelor prevăzute de cadrul normativ existent în domeniul energetic și al managementului situațiilor excepționale, fără instituirea unor măsuri suplimentare prin act al Guvernului adoptat în contextul stării de urgență.

Această opțiune nu a fost considerată viabilă, întrucât instrumentele disponibile în cadrul normativ ordinar sunt limitate în ceea ce privește capacitatea de intervenție rapidă, flexibilitatea decizională și posibilitatea aplicării unor măsuri derogatorii.

De asemenea, cadrul normativ existent nu permite instituirea unor mecanisme eficiente de control și redistribuire a resurselor energetice, nici impunerea unor obligații directe operatorilor economici în scopul asigurării priorității consumului intern și protejării consumatorilor vulnerabili.

Opțiunea de a nu interveni sau de a amâna adoptarea măsurilor nu a fost analizată, întrucât aceasta ar conduce la agravarea situației, inclusiv la creșterea riscului de dezechilibru major al sistemului electroenergetic, aplicarea deconectărilor necontrolate și afectarea funcționării infrastructurii critice.

Prin urmare, adoptarea prezentului proiect de hotărâre reprezintă soluția necesară și proporțională pentru gestionarea eficientă a crizei energetice, în condițiile instituirii stării de urgență.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Implementarea proiectului va avea un impact direct asupra sectorului public, prin intensificarea atribuțiilor și responsabilităților autorităților administrației publice centrale și locale implicate în gestionarea situației de criză energetică.

Ministerul Energiei, în calitate de autoritate responsabilă, va asigura coordonarea generală a măsurilor, monitorizarea continuă a situației și elaborarea rapoartelor operative, în cooperare cu Centrul Național de Management al Crizelor și alte autorități competente.

Autoritățile publice vor avea obligații suplimentare privind:

- colectarea și transmiterea datelor relevante;
- implementarea măsurilor de reducere a consumului de energie;
- asigurarea funcționalității surselor alternative de energie;
- aplicarea deciziilor adoptate în contextul stării de urgență.

De asemenea, instituțiile publice, în special cele din domeniul sănătății, vor trebui să asigure continuitatea serviciilor esențiale, inclusiv prin utilizarea surselor de energie de rezervă și gestionarea eficientă a resurselor disponibile.

Proiectul presupune, totodată, consolidarea mecanismelor de coordonare interinstituțională și adaptarea operativă a activității autorităților publice la condițiile specifice stării de urgență.

Impactul asupra sectorului public este unul gestionabil și justificat de necesitatea protejării interesului public major, fiind limitat la durata stării de urgență.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea prevederilor proiectului poate genera impact financiar asupra bugetului de stat, determinat de necesitatea aplicării măsurilor de gestionare a crizei energetice și de asigurare a securității aprovizionării cu resurse energetice.

Costurile potențiale sunt asociate, în principal, cu:

- procurarea de energie electrică și alte resurse energetice în condiții de piață volatile;
- acoperirea cheltuielilor aferente intervențiilor de urgență pentru restabilirea și menținerea infrastructurii energetice;
- completarea rezervelor de stat de produse petroliere;
- susținerea funcționării infrastructurii critice și a serviciilor esențiale.

Totodată, aplicarea unor măsuri derogatorii, inclusiv utilizarea procedurilor simplificate de achiziții, poate implica ajustări în modul de planificare și executare a cheltuielilor publice, în vederea asigurării intervenției rapide.

La etapa actuală, cuantificarea exactă a impactului financiar nu este posibilă, având în vedere caracterul dinamic și incert al evoluțiilor din sectorul energetic, precum și dependența de factori externi, inclusiv de evoluția piețelor regionale și internaționale.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Având în vedere că o parte semnificativă de resurse energetice este consumată în sectorul industrial, întreruperea furnizării de energie electrică, gazelor naturale și produselor petroliere poate afecta în ansamblu sectoarele economiei naționale. Instabilitatea economică generată de criza energetică poate reduce încrederea investitorilor/consumatorilor de resurse energetice și poate duce la o scădere generală a cererii pentru produse și servicii, ceea ce afectează negativ sectorul privat și va avea repercusiuni asupra populației prin amplificarea prețurilor la produsele finale și majorarea inflației.

Impactul economic direct se manifestă pe termen scurt, imediat după ce au loc deconectările de energie electrică, și se referă la consecințele suportate de sectorul ce produce și/sau furnizează energie electrică. Totodată, un impact economic semnificativ va fi resimțit și de alte sectoare ale economiei, mari consumatoare de energie electrică (industrie, agricultură, comerț, transporturi etc.), prin reducerea volumului producției sau

a serviciilor prestate.

În acest context, este de menționat că întreprinderile din sectorul industrial reprezintă principalii consumatori de energie electrică, concentrând circa 28% din consumul total al sectorului real al economiei, din care:

- industria alimentară – 45% din total consum al sectorului industrial;
- producția altor produse din minerale nemetalice (sticlă, ciment, var, articole din beton etc.) - 24%;
- alte activități industriale – 9,2%;
- industria textilă și de pielărie – 5,6%;
- industria chimică și petrochimică (inclusiv industria farmaceutică) - 4,5%;
- industria constructoare de mașini – 3% etc.

Un calcul preliminar arată că pierderile cauzate de sistarea livrării energiei electrice pentru o oră, ar produce un impact negativ asupra PIB-ului de circa **0,02%**.

Totuși, din cauza incertitudinilor majore și a numărului mare de necunoscute care încă planează asupra modalității de reacție a economiei, acest nivel poate fi perceput ca limita inferioară a impactului care include doar efectele directe.

Prin urmare, prin acțiunile care ar putea fi întreprinse de Guvern, se vor putea evita asemenea riscuri.

4.4. Impactul social

În lipsa intervenției, există riscul aplicării unor măsuri de reducere sau întrerupere a furnizării energiei electrice pentru anumite categorii de consumatori, ceea ce ar afecta direct populația, instituțiile publice și serviciile esențiale. O astfel de situație ar putea genera perturbări semnificative în funcționarea instituțiilor medicale, educaționale și sociale, precum și în furnizarea altor servicii publice esențiale. Suplimentar, există riscul apariției unor dificultăți în asigurarea cu produse petroliere, ceea ce ar putea conduce la creșterea costurilor de transport, reducerea accesului populației la servicii critice și perturbarea activităților economice de bază.

Impactul ar fi resimțit în mod deosebit de familiile cu venituri mici, de comunitățile rurale și de consumatorii vulnerabili care depind în mod direct de accesul la resurse energetice pentru activitățile cotidiene.

Astfel, prin instituirea stării de urgență se urmărește protejarea continuității alimentării consumatorilor finali cu resurse energetice, în special a consumatorilor casnici și a celor vulnerabili, cu impact direct asupra nivelului de trai și a întregii economii.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil

4.5. Impactul asupra mediului

Proiectul nu are impact asupra mediului.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

Nu este aplicabil

<i>5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională</i>
Nu este aplicabil
<i>5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE</i>
Nu este aplicabil
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Nu este aplicabil
7. Concluziile expertizelor
Nu este aplicabil
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Nu este aplicabil
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
<p>Implementarea prevederilor proiectului va fi asigurată de către Ministerul Energiei, în cooperare cu Centrul Național de Management al Crizelor, autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și cu operatorii economici și alte entități vizate.</p> <p>În acest sens, Ministerul Energiei va asigura coordonarea generală a măsurilor, monitorizarea continuă a situației din sectorul energetic și elaborarea rapoartelor operative, în baza informațiilor furnizate de instituțiile competente și de operatorii din domeniu.</p>

Secretară de Stat

Carolina NOVAC